

De nieuwe minnelijke invordering van schulden, een grote verandering?

Met de wet van 4 mei 2023 treedt boek XIX "Schulden van de consument" binnenkort in voege voor ondernemingen die wensen hun schulden in te vorderen op consumenten. Hier worden (heel) strikte voorwaarden opgelegd aan ondernemingen die hun schulden willen invorderen.

I. De wet

Deze nieuwe wet is al enige tijd verschenen in het Staatsblad en zal vanaf 1 september in werking gaan.

Het was de bedoeling van de wetgever om sterke maatregelen te nemen tegen de excessen van de zogenaamde 'schuldingindustrie'. Het doel van deze wet is om de meest kwetsbaren in onze maatschappij te beschermen tegen bepaalde actoren zoals een incassobureau dat er een business van maakte om kleine schulden op te blazen en zo deze mensen in een neerwaartse spiraal te brengen.

De wetgever probeerde dit te bereiken door de volgende algemene regels vast te leggen wanneer een consument een schuld heeft bij een onderneming. Meer specifiek gaat het om:

- de eerste gratis herinnering van de niet-betaalde schuld;
- het voorzien in een termijn van 14 kalenderdagen voordat verpagingsrente en/of schadevergoeding kan worden gevorderd;
- een begrenzing van de schadebedingen die kunnen worden gebruikt bij niet(-tijdige)betaling.

Wij zullen elk van deze onderdelen in dit artikel bespreken.

II. Het toepassingsgebied van deze wet

De eerste vraag die we moeten stellen is natuurlijk wanneer deze wet van toepassing is. Dit wordt gedefinieerd als:

Art. XIX.1. Deze titel is van toepassing op iedere betalingsachterstand van een schuld van een consument aan een onderneming.

Dit is natuurlijk erg ruim. Het gaat hier dus zowel over contractuele schulden (bv. niet betalen van een onderhoudsfactuur) als "wettelijke schulden", bv. vervoerbijjetten of parkeerboetes.

Het zijn dus effectief alle schulden van een consument aan een onderneming.

II. Wat is een betaalachterstand?

Met betaalachterstand bedoelt de wetgever dat de contractuele of wettelijke betaaltermijnen zijn

overschreden. Deze contractuele termijnen kunnen specifiek overeengekomen zijn of vermeld zijn in uw (geaccepteerde) algemene voorwaarden.

Om te vermijden dat er direct een quasi-automatische sanctie ingaat, is het in de nieuwe wet bepaald dat de onderneming een eerste kosteloze betaalherinnering moet versturen waardoor er eerst een periode van 14 dagen ingaat waarin geen kostencompensatie of interest kan worden gevorderd.

Dit moet de vorm aannemen (en beschouwd worden als een) ingebrekestelling. U moet dus duidelijk en ondubbelzinnig kennis geven van uw wil om de verbintenis uitgevoerd te zien (art. 5:231 lid 1 B.W.).

Deze kennisgeving is verplicht. Als u niet aan deze voorwaarde voldoet kan u dus geen aanspraak maken op bijkomende bedragen zoals een schadebeding of verwijlinteressen. Deze periode is wel gezien als voldoende voor de consument om de juistheid van de schuld te achterhalen en deze, indien nodig, te betwisten.

Wanneer deze per post wordt verstuurd (zoals altijd, best aangetekend) begint de termijn te lopen vanaf de 3de werkdag na verzending. Voor een elektronische herinnering is dit de kalenderdag na verzending. De onderneming draagt de bewijslast van verzending. Volg dit dus altijd goed op! In beide vormen moet dit gebeuren op een zogenaamde 'duurzame drager'.

Er mogen geen kosten worden aangerekend worden voor deze eerste herinnering. Voor verdere herinneringen is het bedrag bepaald op 7,50 euro plus de geldende portokosten. Er is voor bepaalde herhaalde herinneringen wel een uitzonderingsregime voorzien.

Deze herinnering moet enkele door de wet omschreven elementen bevatten. Deze zijn:

- 1° het verschuldigde saldo en het bedrag van het schadebeding dat zal worden geëist bij niet-betaling binnen de termijn van 14 kalenderdagen bedoeld in paragraaf 1;**
- 2° de naam of de benaming, en het ondernemingsnummer van de onderneming die schuldeiser is;**
- 3° een beschrijving van het product dat de schuld heeft doen ontstaan, evenals de datum van opeisbaarheid van deze schuld;**

4° de termijn bedoeld in paragraaf 1, waarbinnen de schuld moet terugbetaald worden voordat enige kost, interesten of vergoedingen bedoeld in artikel XIX.4 mogen worden gevorderd.

Met product wordt bedoeld dat er een beschrijving moet staan over de goederen en/of diensten met de nodige informatie zodat de consument duidelijk weet wat zijn schuld is en voldoende informatie geeft om deze eventueel te betwisten. Een loutere vermelding van een factuur- of bestelnummer is niet voldoende. Het volstaat wel om dezelfde omschrijving op te nemen die op de factuur staat. Deze herinnering moet gebeuren via een duurzame drager.

Het is dus niet meer toegestaan om tegenover consumenten een standaardbeding op te nemen dat stelt dat "zonder ingebrekestelling en van rechtswege is er ... verschuldigd.". Dit is een inbreuk tegenover de nieuwe wetgeving (Art. XIX.2. § 6. I).

Het is uitermate belangrijk dat u de consument toegang geeft tot alle bewijsstukken voor de bedragen die u vordert. Dit dient te gebeuren op een duurzame drager, net zoals de herinnering. Dit mag wel een andere drager zijn dan de herinnering.

III. Afwijking voor kmo's?

De wetgever heeft een uitzondering gelaten voor de kmo's. Deze mogen de interesten laten lopen vanaf de dag van verzending. Deze moeten dus niet wachten met de interesten te vragen tot de 14 dagen verlopen zijn.

IV. Schadebedingen

Het is onder de nieuwe wet nog altijd toegestaan om een forfaitair schadebeding en/of verwijlinteressen te vorderen indien er aan de voorwaarden voldaan is.

Om schadebedingen te vorderen is er echter nodig dat bij deze bedingen voorafgaand, en op forfaitaire wijze, een vergoeding wordt vastgelegd voor de opgelopen schade door het uitblijven van betaling en de kosten van de inning. Dit op het moment van contactsluiting.

Om de excessen van het verleden te vermijden dient dit schadebeding een compensatoire aard hebben. Het is niet toegestaan dat deze een punitief karakter hebben.

Dit wordt bereikt door zowel verwijlinteressen als forfaitaire schadebedingen te limiteren. Dit zal gebeuren door een schaal in te voeren met een maximumbedrag naar mate de omvang van de schuld.

De verwijlinteressen worden beperkt tot de referentie-interestvoet verhoogd met 8 % bedoeld in artikel 5 van de wet betalingsachterstand van 2002.

Wat het schadebeding betreft heeft de wetgever dit beperkt tot:

een forfaitaire vergoeding, in zoverre ze uitdrukkelijk bepaald is, waarvan het bedrag niet hoger mag zijn dan:

- 20 euro als het verschuldigde saldo lager dan of gelijk aan 150 euro is;
- 30 euro vermeerderd met 10 % van het verschuldigde bedrag op de schijf tussen 150,01 en 500 euro als het verschuldigde saldo tussen 150,01 en 500 euro is;
- 65 euro vermeerderd met 5 % van het verschuldigde bedrag op de schijf boven 500 euro met een maximum van 2.000 euro als het verschuldigde saldo hoger dan 500 euro is.

De bedragen bedoeld in het eerste lid zijn bestemd om enerzijds de verwijlinteressen van de schuld en anderzijds alle kosten van de minnelijke invordering van de onbetaalde schuld te dekken.

Is verboden en wordt voor niet geschreven gehouden, elk schadebeding dat bedragen bevat die niet bepaald zijn in het eerste lid.

Dit artikel geldt onverminderd artikel VI.83, 24°

De onderneming heeft de keuze om verwijlinteressen te vragen, een forfaitair schadebeding, of beide.

Deze bedragen zijn een absoluut maximum en mogen niet overschreden worden. Als de rechter ziet dat deze bedragen overschreden worden moet deze dit bedrag als niet geschreven beschouwen. Hij mag deze dan ook geen "ex aequo et bono" schadebeding toekennen.

Deze bepalingen doen geen afbreuk aan de in artikel VI.84 24° opgenomen bepaling dat schadebedingen die duidelijk niet evenredig zijn onrechtmatig zijn. De rechter behoudt dus de bevoegdheid om te oordelen of een dergelijk beding niet onrechtmatig is.

Verder is het belangrijk op te merken dat deze schadebedingen wederkerig zijn. Als u het nalaat uw verplichtingen naar de consument toe te voldoen zullen de overeengekomen bedingen ook gelden naar u toe.

Elk van deze bedingen moeten op een duidelijke en begrijpelijke wijze zijn opgesteld (artikel VI.37).

IV. De inwerkingtreding

De nieuwe wet heeft een gelaagde inwerkingtreding. Voor nieuwe overeenkomsten wordt bepaald dat deze wet zal ingaan op de eerste dag 4 maanden na publicatie in het Belgisch Staatsblad. Dit is dus vanaf 1 september 2023. De wet heeft op dit gebied geen terugwerkende kracht.

Het is de wetgever echter niet ontgaan dat de consument ook bescherming moet genieten in lopende contracten. Daarom zal vanaf zeven maanden na haar inwerkingtreden deze wet van toepassing verklaard worden op bestaande clausules in eerder gesloten overeenkomsten tussen ondernemingen en consumenten.